

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – ČERVEN 2015

1. 6. ve 00.30 SELČ
15. 6. ve 24.00 SELČ
30. 6. ve 23.30 SELČ

Platí na celém území ČR

Pozice planet v mapce
vyneseny k 15. dni
v měsíci.

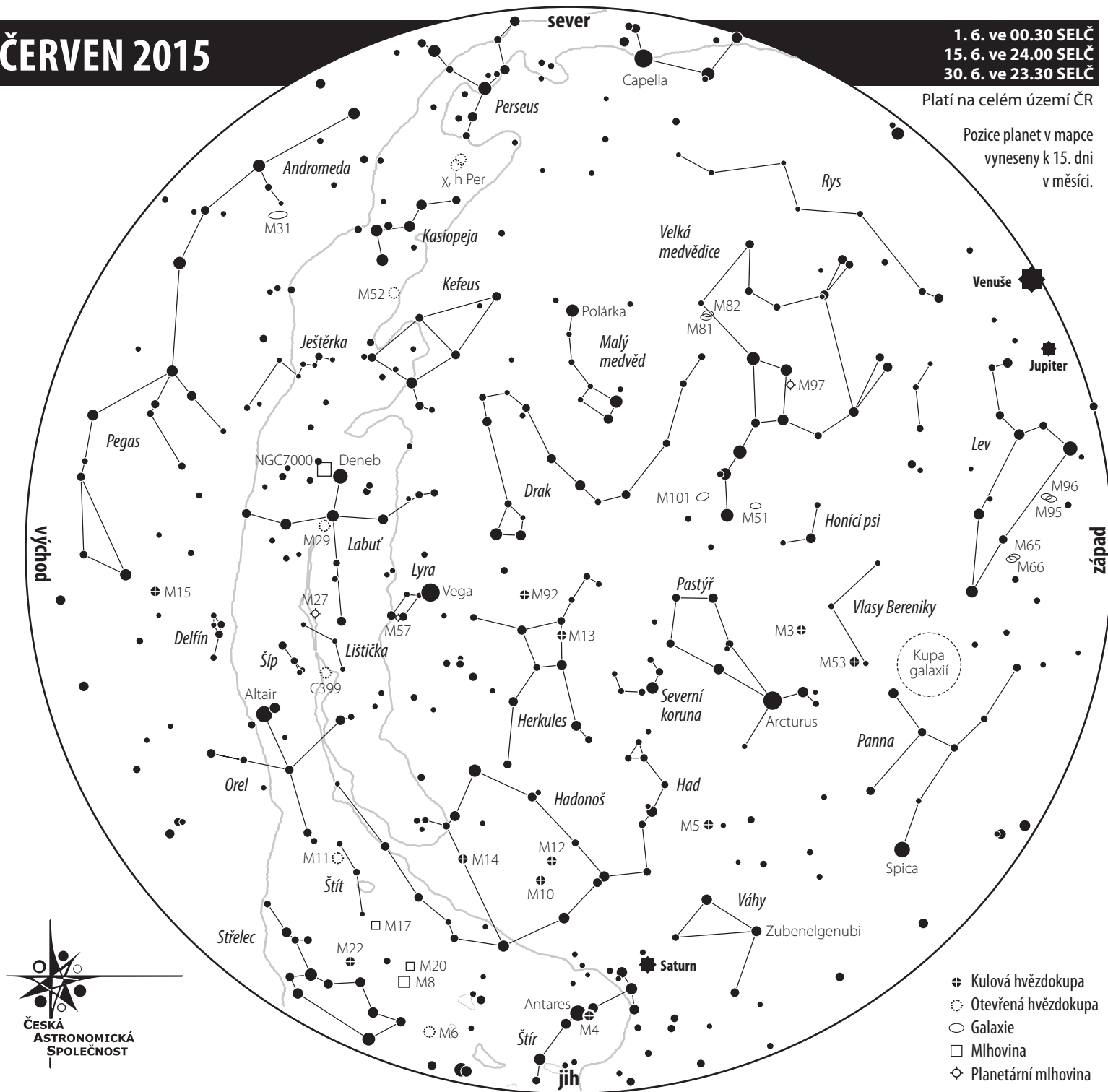
PLANETY

Merkur – nepozorovatelný
Venuše – večer vysoko nad západem
Mars – nepozorovatelný
Jupiter – v první polovině noci
Saturn – na obloze celou noc
Uran – na ranní obloze v souhvězdí Ryb
Neptun – na ranní obloze v souhvězdí Vodnáře

ZAJÍMAVOSTI NA OBLOZE

1. Konjunkce Měsíce se Saturnem (1,1°)
2. Měsíc v úplňku (16.19 UT)
6. Venuše v největší východní elongaci (45,3° od Slunce)
9. Měsíc v konjunkci s Neptunem (2,2°)
9. Planetka č. 51 Nemausa v opozici se Sluncem (10,4^m)
9. Měsíc v poslední čtvrti (15.42 UT)
10. Měsíc v perigeu (nejblíže Zemi – 369 711 km)
12. Planetka č. 2 Pallas v opozici se Sluncem (9,4^m)
13. Venuše v těsné blízkosti otevřené hvězdokupy M44
14. Mars v konjunkci se Sluncem
16. Měsíc v úplňku (14.05 UT)
20. Konjunkce Měsíce s Venuší (6,3°)
21. Letní slunovrat (16.38 UT), astronomický začátek léta na severní polokouli
23. Měsíc v apogeu (nejdále od Země – 404 132 km)
23. Planetka č. 129 Antigone v opozici se Sluncem (9,8^m)
24. Měsíc v první čtvrti (11.03 UT)
25. Merkur v největší západní elongaci (22,2° od Slunce)
27. Maximum meteorického roje červenové Bootidy

Všechny časové údaje uvedeny ve Světovém čase (UT).
Středoevropský letní čas (SELČ) = UT+2 h
Aktuální mapky na následující měsíc naleznete volně
ke stažení vždy na počátku měsíce na
www.udalosti.astronomy.cz

- ☉ Kulová hvězdokupa
- ☼ Otevřená hvězdokupa
- Galaxie
- Mlhovina
- ◇ Planetární mlhovina

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – VHODNÉ OBJEKTY PRO AMATÉRSKÁ POZOROVÁNÍ – ČERVEN 2015

Letní večery jsou příznivé pro noční pozorování teplotou vzduchu – naopak problém těch červnových spočívá v tom, že z astronomického hlediska se na našem území noc vůbec nekoná – Slunce klesá méně než 18° pod obzor, stmívá se velmi pozdě a rozednívá naopak časně. Na 50° severní šířky toto období nastává každoročně kolem letního slunovratu a trvá vždy od konce května do poloviny července.

Přesto můžeme na červnové večerní obloze pozorovat **Venuši** a **Jupiter**. Venuše svítí nad západem až do půlnoci, krátce po ní zapadá i Jupiter, jehož období dobré viditelnosti se pomalu blíží ke konci. Ve dnech 19. až 21. 6. spatříme večer na západě v blízkosti hvězdy Regulus ve Lvu seskupení tří nejjasnějších těles noční oblohy – Měsíce, Venuše a Jupiteru. **Saturn** po květnové opozici můžeme pozorovat celou noc. **Merkur** bude v maximální západní elongaci 24. 6., ale je ráno nad přesevětlým obzorem nepozorovatelný stejně jako **Mars**, který je 14. 6. v konjunkci se Sluncem.

Červen je ideální k pozorování druhého největšího objektu obíhajícího mezi drahami Marsu a Jupiteru, tedy v oblasti hlavního pásu planetek – **Pallasu**. Objevil ji amatérský astronom Heinrich Wilhelm Olbers v Brémách 28. března 1802 a vyslovil také hypotézu, že Ceres a Pallas jsou úlomky větší planety, která se v důsledku nějaké katastrofy, pravděpodobně srážky, rozpadla na menší kusy. Ta přetrvala mnoho desetiletí. Pallas tvoří asi 9 % hmotnosti všech planetek ve vnitřní části sluneční soustavy. V této oblasti je také největším tělesem, které se nezformovalo do kulovitého tvaru. Pallas nalezneme jako hvězdičku 9,4^m v souhvězdí Herkula.

Z komet je menšími dalekohledy a většími binokuláry stále dobře pozorovatelná **C/2014 Q2 (Lovejoy)** s jasností kolem 9^m, která se pohybuje v souhvězdí Malého medvěda, tudíž je u nás cirkumpolární.

V období kolem letního slunovratu je také možné pozorovat vzácný druh oblaků, kterým se podle nevšední doby viditelnosti říká **noční svítící oblaky** či NLC (zkratka Noctilucent Clouds). Noční svítící oblaky představují zvláštní typ oblačnosti, která nemá s běžnou oblačností mnoho společného. Zatímco běžné mraky se v našich zeměpisných šířkách vyskytují do 12 km nad povrchem, tj. v části atmosféry, které se říká troposféra, noční svítící oblaky se vyskytují mnohem výše – v horní části mezoféry ve výškách kolem 80–85 km! Tyto oblaky jsou velmi tenké a nejspíše je tvoří drobné ledové částice. Na denní obloze se tento typ oblaků pozorovat nedá. Vhodné podmínky k jejich spatření nastávají na soumravné obloze v období kolem letního slunovratu a pozorují se na severní i jižní polokouli ze zeměpisných šířek 50–65°. Na naší polokouli je lze pozorovat od konce května do poloviny srpna, avšak hlavní doba výskytu spadá na červen a červenec. Noční svítící oblaky se objevují v době, kdy je sluneční kotouč asi 6–16° pod obzorem a to mezi severozápadním a severovýchodním obzorem. Je to vhodný objekt také pro fotografii bez nároků na speciální vybavení.

Pokud chcete spatřit opravdovou krásu noční oblohy se stovkami hvězd, stříbřitým pásem Mléčné dráhy a řadou deep sky objektů, musíte se vydat daleko za město do oblastí nezatížených světelným znečištěním. Po setmění dominuje na obloze jako orientační obrazec tzv. letní trojúhelník z jasných hvězd Deneb (souhvězdí Labuť), Vega (Lyra) a Altair (Orel), protkaný rozdvojeným pásem Mléčné dráhy. Vega spolu s Arcturem (v Pastýři) jsou nejjasnější hvězdy severní oblohy. Mezi Lyrou a Pastýřem leží souhvězdí Herkula s krásnou kulovou hvězdokupou M13 a malé souhvězdí Severní koruny s jasnou hvězdou Gemmou. Pod nimi směrem k jihu se rozprostírají souhvězdí Hada a Hadonoše. Jižnímu horizontu vévodí Štír s jasnou nečervenou hvězdou Antares a Štřelec v jehož směru se nachází střed naší Galaxie. Nachází se zde nepřehledné množství objektů – krásné mlhoviny Laguna (M8), Trifid (M20) nebo Omega (M17) lze na tmavé obloze vidět třídřem. V malém dalekohledu je rovněž pěkná bohatá otevřená hvězdokupa M11 v jinak nevýrazném souhvězdí Štítu. Nad východním obzorem se již pomalu zvedají podzimní souhvězdí: Vodňář, Pegas a Andromeda s galaxií M31 – patrně nejvzdálenějším objektem, který můžeme vidět pouhým okem (asi 3 mil. světelných let). Nad severem nalezneme Persea a Velkou medvědicí jejíž část tvoří seskupení sedmi jasných hvězd známé jako Velký vůz. Mezi tzv. cirkumpolární neboli obtočnou souhvězdí, která můžeme z naší zeměpisné šířky vidět v kterémkoliv ročním období patří Drak, Malý medvěd (Malý vůz), Kefeus nebo Kasiopeja ve tvaru W.